

Πριν από δύο ημέρες, την Δευτέρα, συμπληρώθηκαν 2.334 χρόνια από τον θάνατο ενός πολύ σημαντικού ιστορικού προσώπου, που με την δράση του άλλαξε τη ροή της παγκόσμιας ιστορίας και χαρακτηρίστηκε δίκαια Μέγας. Ο Αλέξανδρος Γ', ο βασιλιάς των Μακεδόνων, ο επικεφαλής της ελληνικής (πλην Λακεδαιμονίων) εκστρατείας κατά της Περσίας έκλεισε τα μάτια του στη Βαβυλώνα (στο παλάτι του Ναβουχοδονόσορα Β') στις 13 Ιουνίου του 323 π.Χ., αφήνοντας πίσω του έναν ανεξίτηλο θρύλο. Πέθανε σε ηλικία 32 ετών κι 11 μηνών, αλλά πρόλαβε να κυριεύσει ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο και το όνομά του ξεπέρασε τα όρια της ιστορίας και του μύθου. Υπήρξε βασιλιάς της Μακεδονίας, επικεφαλής της πανελληνίας συμμαχίας κατά της περσικής αυτοκρατορίας, Φαραώ της Αιγύπτου και Κύριος της Ασίας και της βορειοδυτικής Ινδίας. Ήταν ο άνθρωπος των μεγάλων οραμάτων, αλλά και της δυναμικής, ρεαλιστικής τους αντιμετώπισης. Μία ευτυχής συνάντηση σωματικής και πνευματικής ευρωστίας, ένα κράμα στρατιωτικής ιδιοφυΐας και πολιτικής μεγαλοφυΐας. Για τον Αλέξανδρο έχουν γραφθεί τόνοι βιβλίων, υπάρχουν αμέτρητες ιστορίες και θρύλοι και το όνομά του παραμένει ζωντανό σε όλες τις σύγχρονες γλώσσες. Αμέσως μετά το θάνατό του έγινε μυθικό πρόσωπο, από την Ινδία μέχρι τον Ατλαντικό, ακολουθώντας διαφορετικά πρότυπα σε κάθε λαό. Η μνήμη του στέκει ολοζώντανη μέχρι σήμερα.

Δεν είναι παράξενο, λοιπόν, που σε διαδικτυακή δημοσκόπηση πριν από λίγα χρόνια ο Μέγας Αλέξανδρος ψηφίστηκε από τους σύγχρονους Έλληνες σαν ο σημαντικότερος Έλληνας της ιστορίας, παραμερίζοντας σπουδαίους σοφούς κι ανθρώπους του πνεύματος (από τον Ησίοδο μέχρι τον Πυθαγόρα), ίσως επειδή στο παγκόσμιο υποσυνείδητο καταγράφονται περισσότερο οι πολεμικές δραστηριότητες. Ο Αλέξανδρος εξήρσε στο λυκόφως της εποχής του Κριού (εξού και εμφάνισή του σε νομίσματα με κέρατα κριού) κι ήταν η προσωποποίηση της δράσης. Ήταν ιδιοφυΐας σαν στρατηγός (θεωρείται ο μέγιστος των στρατηγών) αλλά κι εξαιρετικός σαν πολεμιστής. Αυτό που τον ξεχωρίζει από τους μετέπειτα μεγάλους στρατάρχες (Ναπολέοντα, Χίτλερ κλπ) είναι ότι ο Αλέξανδρος πολεμούσε μαζί με τους στρατιώτες του, υπέμενε όσα κι εκείνοι και δεν είχε καμία ιδιαίτερη μεταχείριση. Ήταν ατρόμητος και διέλυσε την αχανή περσική αυτοκρατορία με 35.000 πολεμιστές (την άνοιξη του 334 π.Χ. πέρασε τον Ελλήσποντο με στρατό 30.000 πεζών και 5.000 ιππέων). Δεν υπήρξε τίποτα να τον σταματήσει και τελικά «ηττήθηκε» μόνο από τον ίδιο του τον στρατό (όταν αρνήθηκε να προχωρήσει πέραν του ποταμού Ύφαση, στην Ινδία).

Όμως, ο Αλέξανδρος δεν ήταν απλά μία στατηγική ιδιοφυΐα κι ένας εξαιρετικός πολεμιστής, αλλά κι ένας νέος με σπάνια μόρφωση κι όραμα. Επηρέαστηκε σημαντικότερα από την μητέρα του Ολυμπιάδα και τον δάσκαλό του Αριστοτέλη. Η Ολυμπιάδα

ΚοσμοΠΟΛΙΤΙΚΑ

Του Παναγιώτη Νικολάου

**2.334 ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ**

Αλέξανδρος ο Μέγας

ήταν πριγκίπισσα των Μολοσσών της Ηπείρου (οι Μολοσσοί κατάγονταν από τον γιο του Αχιλλέα, Νεοπόλεμο) κι αρχιέρεια των Καβείριων Μυστηρίων στη Σαμοθράκη, όπου την πρωτοσυνάντησε ο Φίλιππος Β'. Οι Κάβειροι ήταν αγαθές πνευματικές οντότητες που ζούσαν στο βυθό της θάλασσας (γι' αυτό στην παράδοση η αδελφή του Μέγα Αλέξανδρου είναι γοργόνα;), ήξεραν τα μυστικά της φωτιάς και πως να την χειρίζονται στην κατεργασία των μετάλλων. Η Ολυμπιάδα μετέδωσε μία βαθιά θρησκευτικότητα στο νεαρό Αλέξανδρο, αλλά και τα μυστικά της αλληγορίας των στοιχείων του μετάλλου και της φωτιάς, όπου μέταλλο είναι τα ακαλλιέργητοι άνθρωποι και φωτιά είναι το πνευματικό φως που διαπερνά την κοσμική ύλη. Αυτό το φως μετέδωσε στο νεαρό Αλέξανδρο η μητέρα του, το φως της παγκόσμιας ψυχής, του παγκόσμιου ανθρωπισμού, της παγκόσμιας ένωσης.

Πόσοι άνθρωποι είχαν την τύχη να έχουν για δάσκαλό τους τον Αριστοτέλη; Ο μεγάλος φιλόσοφος δίδαξε τον Μέγα Αλέξανδρο για τρία χρόνια (από τα 13 έως τα 16 του χρόνια) στο Ιερό των Νυμφών στη Μίεζα. Ο Αλέξανδρος διακρίθηκε για τη φιλομάθειά του και τον συγκινούσαν οι τραγωδίες, η μουσική και η λυρική ποίηση (ιδίως του Πινδάρου). Διδάχτηκε ακόμη από τον Αριστοτέλη ηθική, ρητορική, πολιτική, φυσική, μεταφυσική, ιατρική, γεωγραφία, βοτανι-

κή, ζωολογία και μυήθηκε στα μυστικά του εσωτερισμού και της κοσμολογίας. Δεν είναι παράξενο, λοιπόν, που σε όλες τις εκστρατείες του ο Αλέξανδρος είχε μαζί του επιστήμονες όλων των κλάδων. Ούτε ότι δεν αποχωρίστηκε όσο ζούσε έναν χειρόγραφο πάπυρο με την Ιλιάδα, τον οποίο του χάρισε ο Αριστοτέλης όταν τελείωσαν τα μαθήματα.

Πολύ σημαντική επίδραση είχε η αριστοτέλεια διδαχή πως ο άνθρωπος είναι «φύσει πολιτικό ον», ότι μόνο μέσα σε οργανωμένο κράτος μπορεί να βρει τον αληθινό του προορισμό. Κατά τον Αριστοτέλη, το κράτος αυτό συντίθεται από τους πολίτες που συμμετέχουν ισότιμα στην διακυβέρνηση και στην απονομή δικαιοσύνης. Ο συνδυασμός αυτής της διδαχής με την διδασκαλία της Ολυμπιάδας, γέννησαν στον Αλέξανδρο την επιθυμία να δημιουργήσει ένα οικουμενικό κράτος στο οποίο δεν θα υπήρχαν η δυστυχία, η κακομεταχείριση, η αδικία, η αμορφωσιά κι η πείνα που χαρακτήριζαν την περσική αυτοκρατορία. Βασική προϋπόθεση ήταν να αλλάξει η διακυβέρνηση και να εισχωρήσει ο πολιτισμός και το φως της γνώσης. Γιατί πριν ο Αλέξανδρος «δαμάσει» την περσική αυτοκρατορία, θα πρέπει να ένιωσε όπως και πριν δαμάσει τον Βουκεφάλα, το θρυλικό του άλογο (το μοναδικό άλογο στην ιστορία για το οποίο χτίστηκε πόλη προς τιμήν του). Ο 12χρονος Αλέξανδρος παρατήρησε ότι ο Βουκεφάλας φοβόταν τον ίσκιό του και τον έστρεψε

προς τον ήλιο για να τον καβαλήσει. Το ίδιο, λοιπόν, θέλησε να κάνει ο Αλέξανδρος και με την περσική αυτοκρατορία, να την στρέψει προς τον ήλιο του ελληνικού πνεύματος.

Γιατί ο Αλέξανδρος ήταν άτρωτος κι ιδιοφυΐας στον πόλεμο αλλά κι εξίσου καλός στην οργάνωση, στην ίδρυση πόλεων, ιερών και βωμών. Εξάπλωσε τον ελληνικό πολιτισμό και δημιούργησε ελληνικές εστίες σε ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο. Ίδρυσε αμέτρητες πόλεις (πολλές με το όνομα Αλεξάνδρεια) στην Ασία και στη Βόρεια Αφρική κι η πιο γνωστή, αυτή της Αιγύπτου, υπήρξε για αιώνες το σημαντικότερο εμπορικό λιμάνι της Μεσογείου, αλλά κι ένας φάρος γνώσης. Της ίδιας γνώσης που στάθηκε αρκετή να πυροδοτήσει την Αναγέννηση περίπου 20 αιώνες αργότερα στη δυτική Ευρώπη. Ωστόσο, ο Αλέξανδρος «κατηγορήθηκε» ότι εξασθένησε την Ελλάδα (στρατιωτικά, οικονομικά και πληθυσμιακά), με αποτέλεσμα οι Ρωμαίοι να την κατακτήσουν εύκολα δύο αιώνες αργότερα. Υπάρχει ακόμη το υποθετικό ερώτημα τι θα είχε συμβεί αν είχε στραφεί κατά της Δύσης κι όχι κατά της Ανατολής, παρότι οι δυτικοί λαοί ήταν τότε ανάξιοι λόγου συγκριτικά με την μεγάλη περσική αυτοκρατορία. Το βέβαιο είναι ότι με την δράση του ο Αλέξανδρος έβαλε οριστικά τέλος στην πόλη-κράτος που δημιούργησε το ελληνικό θαύμα της κλασικής εποχής, ενώ κι ο ελληνικός πολιτισμός δέχθηκε με την σειρά του μεγάλες ανατολίτικες επιδράσεις.

Η ζωή κι ο θάνατος του Αλέξανδρου γέννησαν πολλές ιστορίες και μύθους κι ακόμη μέχρι και σήμερα δεν έχει εξακριβωθεί αν πέθανε από τις κακουχίες, από τύφο ή από δηλητηρίαση. Όπως δεν έχει εξακριβωθεί που βρίσκεται ο τάφος του (ο Πτολεμαίος μετέφερε στην Αίγυπτο την χρυσή του λάρνακα το 321 π.Χ.), παρότι τις ιστορίες και θεωρίες που έχουν ακουστεί. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια ο Αλέξανδρος κι ολόκληρη η ιστορία της Μακεδονίας παραχαράσσονται από ανιστόρητους Σλάβους, υπό την ανοχή της διεθνούς σκηνης.

Το σίγουρο είναι ότι ο Αλέξανδρος υπήρξε μοναδική ιστορική φυσιογνωμία που χαρακτήρισε και σφράγισε την εποχή του και προετοίμασε την επόμενη. Υπήρξε ο επικεφαλής της ελληνικής συμμαχίας κι οραματίστηκε μία οικουμενική κρατική οντότητα με επίκεντρο τον άνθρωπο και τον πολιτισμό, χωρίς φυλετικούς, κοινωνικούς ή θρησκευτικούς διαχωρισμούς. Ο Αλέξανδρος δεν ήταν απλά ένας γενναίος κατακτητής. Σεβάστηκε τους λαούς που υπέταξε και γι' αυτό τον μνημονεύουν ακόμη. Κανείς στο πέρασμα των αιώνων δεν μπόρεσε να πλησιάσει τα επίτευγματά του. Η μνήμη του υπάρχει ακόμη, όπως κι οι θρύλοι κι οι παραδόσεις που την συνοδεύουν. Στα περσικά ο Αλέξανδρος ονομάζεται Σικαντέρ και στα αραβικά Ισκαντάρ, ενώ σύμφωνα με ερευνητές αναφέρεται και στο Κοράνι. Τέλος, αρκετές φυλές στα μέρη που πέρασε ο Αλέξανδρος περηφανεύονται μέχρι και σήμερα ότι είναι απόγονοι των στρατιωτών του.